

Kandidatuppsats

Från vita duken till svarta tavlan.

Filmproduktion som uttrycksform i högstudiet.

Författare: Amelia Brorson
Handledare: Henrik Stub
Examinator: Cecilia Strandroth
Ämne/huvudområde: Bildproduktion
Kurskod: BQ2025
Poäng: 15 hp
Examinationsdatum: 5 december 2017

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera uppsatsen i fulltext i DiVA. Publiceringen sker open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av uppsatsen.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

Ja

Nej

Abstract

Utgångspunkten i den här uppsatsen har varit att lyfta fram ungdomars reflektioner kring hur de uttrycker sig via film, i en diskussion där ett vuxenperspektiv generellt är framträdande i många andra studier om ungdomars mediepraktiker. Uppsatsen undersöker hur dagens högstadieelever använder film som en kommunikationsform, samt deras idéer kring hur detta skulle kunna användas som ett hjälpmedel inom skolan. Studien som ligger till grund för de teman som diskuteras utgörs av sex reflexiva intervjuer med högstadieelever från en skola i södra Sverige. Materialet från dessa samtal har genomgått en kvalitativ analys där gemensamma ämnen redovisas och analyseras.

Att ungdomar idag har ett väldigt avslappnat och naturligt förhållningssätt till att uttrycka sig via film leder till intressanta och nytänkande användningsområden att redogöra för. Utöver mediets roll i elevernas vardag presenteras deras förslag på flertalet kreativa funktioner för det inom högstadiet. Resultatet av att välja ungdomarnas perspektiv på hur de använder film blir en utgångspunkt där mediet beskrivs som en tillgång och ett hjälpmedel. Ett uppfriskande och positivt synsätt som har fått inspirera uppsatsen angreppssätt av ämnet.

Nyckelord: Media literacy, mediekunnighet, digital natives, film, högstadiet, högstadieelever

Tack

Göran Söderlund, du är Jon Snow till min Samwell Tarly.

Innehållsförteckning

ABSTRACT	II
TACK	III
1. INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	3
2. METOD OCH MATERIAL	3
2.1 AVGRÄNSNING OCH URVAL	4
2.2 METODKRITIK	5
2.3 ETIK.....	5
3. TEORI	6
3.1 MEDIEKUNNIGHET	6
3.2 MULTIMODAL GESTALTNING	7
3.3 VAD SÄGER SKOLVERKET?	8
3.4 TIDIGARE FORSKNING.....	8
3.4.1 Sverige	8
3.4.2 Internationell forskning	9
4. ANALYS OCH RESULTAT	11
4.1 INTERVJUFÖRUTSÄTTNINGAR	11
4.2 UNGDOMARS ANVÄNDANDE AV TEKNIK SOM BEARBETNING OCH ETT UTTRYCKSSÄTT FÖR KÄNSLOR	12
4.3 MÖJLIGA ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN FÖR FILM INOM HÖGSTADIET ENLIGT ELEVERNA	13
4.4 ELEVERNAS PERSPEKTIV PÅ SKOLANS INSTÄLLNING TILL FILM SOM UTTRYCKSFORM	14
4.5 SAMMANFATTNING AV INTERVJUERNA.....	15
5. DISKUSSION	15
5.1 UNGDOMARNAS ERFARENHETER AV MODERN TEKNIKS UTRYMME INOM SKOLAN KONTRA SKOLVERKETS KUNSKAPSMÅL	15
5.2 FÖLJDEN AV ATT HA FÖTT IN I EN DIGITAL VÄRLD	17
5.3 FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING.....	18
6. AVSLUTNING	19
7. REFERENSLISTA	20
7.1 ELEKTRONISKA KÄLLOR.....	20
7.2 TRYCKTA KÄLLOR	21
7.3 WEBBSIDOR	22

1. Inledning

1.1 Bakgrund

De barn som växer upp idag har fötts in i en värld som praktiskt taget sprakar av teknologi. Från att de som nyfödda ser baksidan av en Iphone när föräldrarna dokumenterar deras första ögonblick till att de börjar utforska den vidgade värld sociala medier erbjuder.

Den dokumenterande aspekten av vad dagens teknik medför har revolutionerat möjligheterna för enskilda personers åsikter att nå ut. Gamla makthierarkier där olika grupper i samhället hade begränsade metoder för att skapa överskridande debatter är idag upplösta. Några av världens mäktigaste personer finns på Twitter, även fast de kanske inte borde, och är således bara några knapptryck bort för allmänheten. Sociala medier har inneburit att överskridande interaktion nu ses som en självklarhet, något unga 2017 växer upp med. Att kunna kommunicera med sina kompisar eller världsledare via medier är en naturlig del, rent utav en förutsättning, för att delta i det sociala livet.

Internetstiftelsen i Sverige (IIS) genomför en årlig studie av svenska folkets internetvanor där bl.a. ungdomars användarmönster undersöks. I rapporten från 2015 uppger 96 procent av eleverna på högstadiet att de besöker sociala nätverk som vanligaste aktivitet. 86 procent av eleverna uppdaterar även dessa vilket gör dem till aktiva deltagare. Att använda sociala medier som kommunikationsform är vitt utbredd och i åldern 12 – 15 år rör det sig om 95 procent. Internetstiftelsen menar på att det sker en normalisering i samhället gällande att dela innehåll på internet. 77 procent av ungdomarna i åldern 11 – 16 år uppger 2015 att de brukar posta innehåll de själva producerat på nätet. Som förklaring till den årligt ständiga ökningen föreslår IIS att användandet av sociala nätverk bidrar till att ungdomar känner sig mer delaktiga i samhället.¹

Applikationer likt Snapchat, Instagram och Facebook används flitigt av yngre generationer och erbjuder otaliga utlopp för kreativitet och skapande via deras multimedia-funktioner. Att göra egna filmer och musikvideos är något majoriteten av dagens ungdomar har verktygen för bland den vardagliga tekniken. Mobiler, surfplattor samt datorer innehåller generellt alla en kamera och någon form av redigeringsfunktion. Att skicka korta filmsekvenser till varandra har blivit en form av kommunikationsmedel där bildproduktionstekniker likt klippning, färgkorrigering och ljudläggning används i sin

¹ Alexanderson, Kristina & Davidsson, Pamela, *Eleverna och internet 2015*, Version 1.0, iis.se, (Stockholm), 2015

enklaste form. Känslan för aspekter likt komisk timing, dramaturgi och gestaltning går ofta att återfinna vilket visar på en naturlig förståelse för att berätta historier via film.

I diskussionen kring ungdomar och teknik är det ofta en negativ och problematisk vinkel som lyfts. I boken *Sociala medier: vetenskapliga perspektiv*² uppmärksammas den här typen av synvinkel i ett exempel gällande unga och ”selfie-kulturen”. När medier rapporterar på ämnet betraktas ”selfies” ofta som ett uttryck för självupptagenhet och narcissism. I förhållande till ungdomar pratas det således om att resultatet blir en oförmåga att engagera sig något som inte rör dem själva.³ Detta är bara ett exempel på hur ungas relation till teknik och medier förminskas istället för att ses som något värdefullt.

Med bakgrund av det ovan nämnda går det att vända på myntet och istället studera hur ungdomarnas tekniska kunskaper kan bidra i olika sammanhang. Många föräldrar och lärare ser idag ungas medieanvändning som något problematiskt, rent ut av ett ”hot”, mot mer traditionella uttrycksformer likt papper och penna. Istället för att se elevernas digitala metoder som något ersättande skulle skolan kunna betrakta dem som ett tillägg bland möjliga kommunikationsmedel.⁴ Inom grundskolan, likt högstadiet, ligger fokus generellt vid hur olika medier kan användas som pedagogiska verktyg istället för hur eleverna kan tillämpa dem själva. Flertalet studier har gjorts på hur bl.a. filmvisning kan användas av lärare inom olika ämnen, likt historia⁵, och vilka pedagogiska fördelar/nackdelar det medför. Dessa utgår dock som sagt ofta ifrån lärarens perspektiv gentemot eleverna istället för hur ungdomarna kan kommunicera via film.

Kultur- och Mediebyrån leder ett skapande skola projekt där jag har varit involverad som filmpedagog med inriktning på högstadiet. Ett upplägg som inneburit heldagsworkshops med klasser ur årskurs 8 där de producerat kortfilmer med hjälp av de Ipads skolan försett dem med. Vid dessa tillfällen har ungdomarnas tekniska kunskaper och mediekunnighet verkligen kommit till sin rätt och imponerat på mig såväl som på övriga lärare. Att lyfta fram dessa kunskaper hos ungdomarna som något värdefullt inom skolan är vad som inspirerat mig till att genomföra det här projektet. Min önskan är att uppsatsen kan bli en bro mellan elever och lärare i utvecklandet av framtida uttrycksformer inom skolan.

² Fredrik Schough (2017) Selfiekulturen i sociala medier. I T. Olsson (red.) *Sociala medier: vetenskapliga perspektiv*. Gleerus, Malmö, Lund, 2017, ss. 37-52

³ T. Olsson (red.) *Sociala medier: vetenskapliga perspektiv*. s. 46

⁴ Palfrey, John & Gasser, Urs, *Born digital: understanding the first generation of digital natives*, Basic Books, New York, 2008. s. 126

⁵ Stoddard, Jeremy D. "Film as a 'Thoughtful' Medium for Teaching History." *Learning, Media & Technology*, vol. 37. no. 3. (sept. 2012): 271-288. doi: 10.1080/17439884.2011.572976

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilken relation högstadieelever har till rörligt bildmaterial som uttrycksform samt vilken roll de anser mediet bör ges inom skolan. För att belysa detta genomförde jag en intervjustudie med sex elever med målsättning att förstå hur ungdomarna använder sin mediekunnighet samt deras inställning till film som ett kreativt uttrycksätt. I uppsatsen kommer begreppet film användas som ett övergripande samlingsnamn för det rörliga bildmaterial ungdomarna producerar.

Som utgångspunkt i min granskning kommer följande frågeställningar att användas:

- Hur använder högstadieelever som vuxit upp i dagens mediala samhälle film för att uttrycka sig?
- Vilka användningsområden ser eleverna för film som uttrycksätt inom skolan?

2. Metod och material

För att undersöka elevernas erfarenheter och användande av film som uttrycksform genomförde jag enskilda intervjuer med sex elever från en högstadieskola i södra Sverige. Valet att använda intervju som metod grundar sig främst på dess möjlighet att erbjuda många detaljerade beskrivningar och perspektiv på liknande upplevelser. Genom att registrera deltagarnas tankar, känslor och erfarenheter skapas en nyanserad bild av hur exempelvis kommunikation via film ser ut bland dagens ungdomar.⁶

Som Heléne Thomsson tar upp sin bok *Reflexiva intervjuer* går det att förhålla sig till undersökningar på olika sätt. I min roll som granskare gör jag ett aktivt val mellan en accepterande kontra reflekterande inställning till materialet jag samlar in.⁷ Då jag kommer arbeta med ungdomar och deras personliga åsikter och tankar kommer jag utgå från en reflexiv ansats där ingenting är självklart utan påverkas av sitt sammanhang. Det är således en ständigt pågående tolkande analys där varje intervju tillåts reflekteras över och olika faktorer

⁶ Thomsson, Heléne, *Reflexiva intervjuer*, 2., [rev. och uppdaterade] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010 s. 18

⁷ Thomsson, Heléne, *Reflexiva intervjuer*. s. 37

påverkan tas med i resultatet.⁸ Som en hjälp för att få igång konversationerna hade jag med mig ett antal öppna frågor att utgå från, likt *när använder du film för att berätta något?* Valet att använda den här typen av frågor baserades på hur de uppmuntrar eleverna att prata avslappnat och öppet utan risk att det upplevs som ett förhör.⁹

Samtalen spelades in och materialet genomgick senare en kvalitativ analys baserat på metodens möjlighet att lyfta ut och granska en mer hanterlig mängd data ur en större helhet.¹⁰ Den här typen av reduceringsprocess faller inom vad Rennstam och Wästerfors (2015) kallar kategorisk reducering.¹¹ Efter att ha skrivit ut varje intervjusammanställning för sig och lagt utskrifterna bredvid varandra gick det att identifiera gemensamma ämneskategorier bland elevernas svar. För att sedan reducera materialet valde jag ut de teman som jag upplevde gick att koppla till mina problemställningar för att slutligen strukturera dessa under ett antal rubriker. Detta bidrog till en överblickbar helhet där deltagarnas åsikter kunde analyseras i förhållande till tidigare forskning.

2.1 Avgränsning och urval

Med hänsyn till min tidsram samt undersökningens frågeställningar valde jag att fokusera på en mindre urvalsgrupp från det valda högstadiet. Trots det tunna empiriska underlaget som få deltagare innebär är min förhoppning att de slutsatser och insikter studien får fram kan belysa ett större mönster bland högstadieelever. Fördelarna med en väl avgränsad intervjugrupp innebär även möjligheten att fördjupa samtalen och således få fram ett rikare material.¹²

Urvalet bland vilka elever som slutligen deltog i intervjuerna gjordes av högstadieskolans IT-pedagog och bildlärare utifrån ett antal förutsättningar jag satt upp. Dessa handlade om att jag ville ha en grupp med en jämlig fördelning av tjejer och killar ur olika klasser och årskurser för att ge en så representativ bild som möjligt oavsett det låga antalet deltagare.

⁸ Thomsson, Heléne, *Reflexiva intervjuer*, s. 144

⁹ Häger, Björn, *Intervjuteknik, 2.*, [omarb. och uppdaterade] uppl., Liber, Stockholm, 2007, s. 57

¹⁰ Rennstam, Jens & Wästerfors, David, *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015 s. 135

¹¹ Rennstam, Jens & Wästerfors, David, *Från stoff till studie*, s. 104

¹² Thomsson, Heléne, *Reflexiva intervjuer*. s. 55

2.2 Metodkritik

Att den berörda skolan själv fick ta fram intervjupersoner var ett val som baserades på min tidsram och begränsade tillgång till eleverna. Ett tillvägagångssätt som medför risken att mina kontaktpersoner blir s.k. ”gate-keepers” enligt Jan Trosts bok *Kvalitativa intervjuer*. Detta innebär att skolan har möjlighet att påverka deltagargruppen genom att välja elever som exempelvis ”är kunniga” och ger en ”positiv” bild.¹³ I och med urvalets tillvägagångssätt skapas ett trovärdighetsproblem då en hög form av validitet och reliabilitet inte kan garanteras. Trost menar att den här typen av studier således behöver kunna presentera bevis för att undersökningen har gått vetenskapligt och korrekt till.¹⁴

Att belysa problematiken i processen bakom insamlingen av analysmaterialet är följaktligen viktigt för uppsatsen trovärdighet. Min mening är likväl att studien oavsett erbjuder en inblick i högstadieelevers tankar kring deras uttrycksmöjligheter och att uppsatsen kan bli ytterligare ett inlägg i diskussionen om ”media literacy”, ungdomars mediekunnighet, inom skolan.

2.3 Etik

En etisk aspekt är viktig inom alla typer av undersökningar och speciellt viktig när det kommer till minderåriga i intervjusituationer. Personerna som figurerar i min uppsats är alla mellan 12 - 16 år, dvs. minderåriga i lagens mening. I enlighet med CODEX allmänna forskningsetiska regler har ungdomarna som fyllt 15 år själva fått ge sitt samtycke till att delta i studien, efter att rektorn på högstadieskolan först hade gett sitt godkännande kring elevernas medverkan.¹⁵ I ”Elias” fall, som är 12 år, har även föräldrarna blivit kontaktade och godkänt hans deltagande med hänsyn till hans unga ålder. Då jag arbetat med en mindre urvalsgrupp där personliga åsikter och tankar kommer presenteras har jag valt att ge deltagarna fiktiva namn vilket eleverna fick veta och godkänna innan intervjuerna började. Detta för att de inte skall kunna identifieras eller på något sätt erfara några konsekvenser av sitt deltagande i studien. Vid första mötet blev både skolan samt eleverna även informerade om att

¹³ Trost, Jan, *Kvalitativa intervjuer*, 4., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010 s. 140

¹⁴ Trost, Jan, *Kvalitativa intervjuer*. s. 133

¹⁵ CODEX: Regler och riktlinjer för forskning. *Forskning som involverar barn*, 2017-08-07. <http://www.codex.vr.se/manniska1.shtml> (Hämtad 2017-11-29)

undersökningen enbart genomförs i studiesyfte där de anonymiserade intervjuerna utgör ett underlag och där enskilda individer inte granskas.¹⁶

3. Teori

3.1 Mediekunnighet

Ett centralt begrepp inom studier på ungas relation till medier är ”media literacy” som först började introduceras i slutet på 2000-talets första decennium. Benämningen är en sammanslagning av två tidigare skilda teorier, ”information literacy” samt ”media literacy”, och omfattar idag enligt medieforskare en kritisk och analyserande inställning, tillgång, hantering samt möjligheten att skapa eget material via medier hos exempelvis grundskoleelever.¹⁷

Barbro Oxstrand har skrivit en avhandling på ämnet i vilken hon väljer att etablera paraplybegreppet mediekunnighet som svensk översättning på ”media literacy” varpå jag har valt att utgå från samma princip.¹⁸ Oxstrand understryker att mediekunnighet är en mänsklig rättighet, enligt UNESCO, som allt vanligare associeras till frågor kring demokrati och samhällsengagemang. Syftet med medieundervisning i skolan skall vara att ge eleverna förutsättande mediekunskaper för att kunna ta del av sin omvärld.¹⁹

Skolverket introducerade 1994 ett vidgat textbegrepp som en del i kursplanen, något som senare har utökats på 2000-talet, där förmågan att tolka, skapa och kommunicera med bilder ses som avgörande kunskaper i vårt visuellt kommunikativa samhälle. Sammanfattningsvis innebär detta att undervisningen skall bygga på att uppmuntra elevernas intresse av att uttrycka sig via de egna förutsättningarna/kunskaperna.²⁰

I sin förklaring av olika perspektiv på mediekunnighet använder Oxstrand en modell framtagen av medieforskarna Pérez Tornero och Pi (2011) där två intressanta begrepp tas upp. En individuell mediekunnighet utgörs av en personlig kontra social del där det sociala

¹⁶ God forskningssed [Elektronisk resurs], Reviderad utgåva, Vetenskapsrådet, Stockholm, 2017
<https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssed/>

¹⁷ Oxstrand, Barbro, *Från media literacy till mediekunnighet: lärares uppfattning och förståelse av begreppen mediekunnighet och IKT i skolan och deras syn på medieundervisning*, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet, Licentiatavhandling Göteborg: Göteborgs universitet, 2013, Göteborg, 2013 s. 17

¹⁸ Oxstrand, Barbro, *Från media literacy till mediekunnighet*. s. 18

¹⁹ Ibid, s. 32

²⁰ Hernwall, Patrik, Statens Skolverk, *Vad har bilder med läs- och skrivutveckling att göra?* 2016-02-03.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/amnen-omraden/spraklig-kompetens/tema-las-och-skrivinlarning/vad-har-bilder-med-las-och-skrivutveckling-att-gora-1.157523#> (Hämtad 2017-10-09)

perspektivet utgör toppskiktet av modellen. Inom detta faller individens kommunikativa förmåga med omvärlden via medier samt hens deltagande och kreativa skapande med medier. Den personliga mediekunnigheten syftar istället till personers kritiska förståelse och brukande av medier. När dessa två samverkar finns förutsättningarna för en givande individuell mediekunnighet.²¹

3.2 Multimodal gestaltning

Ungdomars tillgång till multimodal gestaltning, dvs. olika medier, material och teckensystem, inom digital informations- och kommunikationsteknik kan enligt Oxstrand (2013) stödja möjligheterna till ett kritiskt analyserande, kunskapsbildande samt identitetsskapande.²² Generationer som växer upp idag har ett liv som i högsta grad är sammanflätat med den tekniska utvecklingen. För de som är födda på 90-talet och framåt är möjligheten att skapa och publicera eget material en självklarhet baserad på ett naturligt förhållningssätt till digitala medier.²³

I slutrapporten av ett forskningsprojekt kallat *Ungas multimodala gestaltning* (UNGMODs) framhålls det att i sitt skapande via digitala mediers olika gestaltungsformer så kan ungdomar uttrycka sig på helt nya sätt. Traditionellt åtskilda modaliteter likt rörlig bild, text och tal är nu självklart att kombinera vilket öppnar för nya användningsområden av digitala medier.²⁴ För att multimodal gestaltning skall börja ses som ett erkänt uttryckssätt inom den formella skolan menar UNGMODs på att ett flertal befintliga lärandestrukturer behöver uppmärksammas och ifrågasättas. Generellt styr fortfarande den förlegade uppfattningen att skriven text är att föredra vid kunskapsredovisande från eleverna. En uttrycksform som i stil med muntlig presentation har en s.k. hög modal validitet, dvs. giltighet i ett visst sammanhang, inom skolsystemet. Medieformer likt film och musik har istället en låg modal validitet vilket behöver utmanas genom att lyfta fram digitala medier som ett framträdande uttryckssätt inom skolväsendet.

Exempel på hur detta skall åstadkommas är via bekräftelse och uppmuntran från lärare kring elevernas användande av digitala medier och multimodala gestaltungsformer

²¹ Oxstrand, Barbro, *Från media literacy till mediekunnighet*. s. 21

²² Hernwall, Patrik, Helena Bergström, Ana Graviz, et al. 'Ungas Multimodala Gestaltning - Hur Digitala Medier Används För Uttryck Och Reflektion', 2012. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-82272> (Hämtad 2017-10-09)

²³ Hernwall, Patrik, Helena Bergström, Ana Graviz, et al. *Ungas Multimodala Gestaltning - Hur Digitala Medier Används För Uttryck Och Reflektion*. s. 5

²⁴ Ibid, s. 6

som arbetsform, där dessa ses som en resurs bland andra. Att våga bryta ämnesstrukturer och bjuda in till ett mer överskridande arbetssätt erbjuder möjligheten att kombinera åtskilda modaliteter och likställa digitala medier med mer traditionella uttrycksätt.²⁵

3.3 Vad säger Skolverket?

Under övergripande mål i läroplanen för vad varje elev skall kunna efter grundskolan går det att läsa följande "...använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande" (Skolverket 2011).²⁶ Ett kunskapsmål som inte är helt enkelt att omsätta i praktiken då det inte specificerar vad modern teknik omfattar. I de studier och forskningsprojekt som presenteras i min uppsats framgår det att förhållningssättet till teknik ser väldigt annorlunda ut mellan generationer. Vad dagens ungdomar anser som moderna medier behöver inte ha nått äldre generationer ännu. Då erbjuder istället punkten "...ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel" (Skolverket 2011)²⁷ under lärarnas riktlinjer en bättre möjlighet att vara inkännande för dagens moderna teknik.

Skillnaden i de båda punkterna är delvis vilket perspektiv på utbildningen de tar, vilket jag finner speciellt intressant i relation till min studie. Den första utgår från vad skolan skall lära eleverna, där det är lärare som förser med kunskap, kontra den andra som bjuder in båda sidor att tillsammans generera ny kunskap. Här blir elevernas befintliga förmågor inom området en utgångspunkt som skolan skall ge utrymme för. Hur dessa kunskaper sedan kan bidra till att forma undervisningen är precis det jag ämnar undersöka i detta arbetet.

3.4 Tidigare forskning

3.4.1 Sverige

I uppsatsens research kring tidigare studier på ungdomars kommunikativa färdigheter inom filmproduktion framgår det att det råder en viss brist på forskning inom mitt valda ämnesområde.²⁸ Flertalet undersökningar har gjorts kring bildpedagogik inom skolan, på hur fakta effektivast kan förmedlas till eleverna. Även, som tidigare nämnt, vilka negativa

²⁵ Hernwall, Patrik, Helena Bergström, Ana Graviz, et al. *Ungas Multimodala Gestaltning - Hur Digitala Medier Används För Uttryck Och Reflektion*, s. 19

²⁶ Statens skolverk. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. (Hämtad 2017-10-19)

²⁷ Statens skolverk. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. (Hämtad 2017-10-19)

²⁸ Lindstrand, Fredrik, *Att göra skillnad: representation, identitet och lärande i ungdomars arbete och berättande med film*, HLS förlag, Diss. Stockholm: Stockholms universitet, 2006, Stockholm, 2006 s. 27

aspekter och associationer ungdomars teknikkonsumtion innebär. Men på temat hur tonåringarna själva kan förmedla information är det således sparsamt.

Någon som stött på liknande problem är Fredrik Lindstrand som 2006 kom ut med sin doktorsavhandling under titeln *Att göra skillnad: Representation, identitet och lärande i ungdomars arbete och berättande med film* som undersöker tonåringars kollaborativa arbete samt hur de kommunicerar via film.²⁹ Stor vikt läggs vid hur de tar sig an de ämnen de producerar film på, likt välfärdsproblem, samt hur planeringen och bearbetningen fortlöper.³⁰ Lindstrand kommer fram till en slutsats som stödjer min uppsats syfte, att de kunskaper ungdomarna ger uttryck för kan bli betydelsefulla för både skolan som samhället i stort. I arbetsprocessen skapas ett sammanhang som kan bli något meningsfullt för ungdomar i deras möjligheter att skapa sig en förståelse för omvärlden och sig själva. I grunden menar Lindstrand på att detta är en fråga om demokratisk potential.³¹

3.4.2 Internationell forskning

En amerikansk bok som behandlar ungas tekniska kunskaper på ett uppfriskande sätt är Palfrey och Gassers bok *Born digital: understanding the first generation of digital natives* ifrån 2008.³² I sina texter hänvisar de till s.k. ”Digital natives”, personer som fötts in i den digitala världen, vilket enligt dem innefattar personer födda efter 1980 som alla har tillgång till digital teknologi och besitter kunskaperna för att använda den.³³

Vi lever i en tid där ett skifte sker från att vara passiva mottagare av digitalt material till att aktivt själva producera, något som är en naturlig uttrycksform för Digital natives, vilket Palfrey och Gasser ser som något positivt, värt att uppmuntra.³⁴ Sedan tiden då människor gjorde grottmålningar har vi letat efter sätt att uttrycka oss på. Viljan att göra sina åsikter hörda och nå ut till andra är en central del i vad som gör oss till människor. För ungdomar idag är detta en självklar del av vad modern teknologi kan användas för. Deras medfödda kännedom om grundläggande tekniska kunskaper ger dem mängder av kreativa sätt att uttrycka sig via.³⁵

²⁹ Lindstrand, Fredrik, *Att göra skillnad: representation, identitet och lärande i ungdomars arbete och berättande med film*, s. 4

³⁰ Ibid, s 120

³¹ Ibid, s 235

³² Palfrey, John & Gasser, Urs, *Born digital: understanding the first generation of digital natives*, Basic Books, New York, 2008

³³ Palfrey, John & Gasser, Urs, *Born digital* s. 1

³⁴ Ibid, s. 114

³⁵ Ibid, s. 124

Möjligheterna som digital teknik erbjuder för att göra sig hörd stärker viljan att uttrycka sig till en publik oberoende av hierarkier på ett sätt som är självklart för Digital natives men främmande för äldre generationer.³⁶ Många föräldrar och lärare ser ungdomars medieanvändning som något problematiskt, rent ut av ett ”hot”, mot mer traditionella uttrycksformer likt papper och penna. Palfrey och Gasser menar på att digitala metoder inte ersätter utan bör ses som ett tillägg bland möjliga kommunikationsmedel.³⁷ Istället för att begränsa och nedvärdera ungdomars digitala kreativitet, i ett försök att bevara det traditionella, bör äldre generationer främja kunskaperna och det aktivt deltagande mediala samhälle de kan resultera i.³⁸

Ytterligare en intressant text som är värd att nämna är Jessica Mantel och Lisa Kervins studie från 2017 som bygger på hur man kan arbeta med pedagogik och teknologi för att lära elever uttrycka sina åsikter och kunskaper via digitala multimodaliteter.³⁹ Undersökningen har gjorts bland australienska sjätteklassare i åldern 12 – 13 år i form av två timmars workshop, två gånger per vecka i tre veckor.⁴⁰ Det jag upplever som intressant i artikeln är inte resultatet utan snarare motivationen och bakgrunden till varför studien genomfördes. Författarna menar att film som berättarmedel har möjligheterna att göra ett djupt intryck på sin publik genom att behandla universella ämnen likt kärlek, gemenskap och identitet. Genom att eleverna får skapa egna berättelser uppmuntras de till att undersöka olika perspektiv vilket kan leda till ökad förståelse av omvärlden. Med den teknik som finns tillgänglig idag medföljer möjligheterna för vem som helst att bli författare. En förståelse för relationerna mellan film, ljud, musik mm. hjälper ungdomar att berätta om sin egna tillvaro utifrån det egna perspektivet.⁴¹

Det upprepade tittandet som filmskapande innebär gav eleverna möjligheten att överväga och analysera innehållet i det de producerat och göra eventuella förbättringar. Att film enkelt går att sprida till en bred och varierad publik med hjälp av internet möjliggjorde också för exempelvis lärare och andra elever att ge feedback och hjälp kring varandras arbeten. I den slutgiltiga publiceringen av filmerna på nätet kunde ungdomarna enkelt dela

³⁶ Palfrey, John & Gasser, Urs, *Born digital*, s. 125

³⁷ Ibid, s. 126

³⁸ Ibid, s. 129

³⁹ Mantei, Jessica, and Lisa Kervin. 'Using Short Films in the Classroom as a Stimulus for Digital Text Creation', *The Reading Teacher*, vol. 70, no. 4, (2017): 485-489. doi: [10.1002/trtr.1526](https://doi.org/10.1002/trtr.1526)

⁴⁰ Mantei, Jessica, and Lisa Kervin, *The Reading Teacher* s. 485

⁴¹ Ibid, s. 485

sina verk med vänner, föräldrar, yngre studenter och övrig intresserad personal på skolan och erfara direkt respons på deras roll som kreatörer.

I studiens sammanfattning menar författarna på att digital teknik inom skolan innebär nya möjligheter samt verktyg för elever att förmedla sin kunskap och sina tankar.⁴² Något jag anser leder till att även den här texten ser på ungdomars filmskapande som något inspirerande och värdefullt att uppmuntra.

4. Analys och resultat

4.1 Intervjuförutsättningar

Intervjuerna med eleverna som deltagit i min studie genomfördes i ett avskilt konferensrum på det aktuella högstadiet. Detta erbjöd en tyst och lugn miljö där vi kunde prata ostört och en trygg plats för ungdomarna att prata fritt, utan att någon utomstående skulle kunna höra vad som sades. Eleverna intervjuades enskilt från varandra och blev inte informerade kring identiteten hos de övriga deltagarna då jag ansåg att de medverkande själva har rätt till det valet. Det fanns ingen specifik tidsram avsatt åt samtalen då det varierade stort i vilken utsträckning ungdomarna valde att svara.

Då jag valde att använda en reflexiv intervjumetod utgick jag från vad de enskilda personerna var bekväma med och lät dem svara utifrån sina egna förutsättningar som ungdomar och högstadieelever. Deras tankegångar och känslor i relation till intervjufrågorna har samma relevans som det slutgiltiga svaret, således ville jag ge dem tid att tänka efter istället för att enbart vara resultatfixerad.

I analysen av samtalen nedan har jag valt, som tidigare nämnt, att strukturera upp dem utifrån ett antal gemensamma nämnare som återfunnits i samtliga alt. flertalet av intervjuerna. Eleverna som kommer figurera i analysen presenteras under fiktiva namn nedan:

Hugo	16 år, åk. 9
Sebastian	15 år, åk. 9
Moa	15 år, åk. 9
Linn	15 år, åk. 9
Hanna	15 år, åk. 9
Elias	12 år, åk. 7

⁴² Mantei, Jessica, and Lisa Kervin, *The Reading Teacher*, s. 489

4.2 Ungdomars användande av teknik som bearbetning och ett uttryckssätt för känslor

Att känna sig bekväm med att uttrycka sig via film var något alla ungdomarna instämde med. I sin vardag använder de sina mobiler för att filma, speciellt om det händer något roligt, för att sedan skicka klippen till varandra via applikationer likt Snapchat. För dem är det lika naturligt att skicka ett sms som ett filmklipp och att kommunicera med videos är enbart ytterligare ett uttrycksätt bland andra. Sebastian berättar hur han ständigt försöker variera sina filmer så de inte blir för lika genom att lägga på musik, filter och emojis så mottagarna inte skall tröttna. Hugo tycker att onödiga saker likt var man befinner sig inte behöver förklaras om man berättar via film istället för text. Om någon kommer in genom en dörr eller går igenom rummet så ser publiken vad som händer och han behöver inte förklara.

Både Hanna och Elias tog tidigt upp känslor som något det är enklare att visa och förstå om det presenteras som bilder istället för text. Är något sorgligt menade båda på att en viss typ av musik och mörkare färger kan användas för att publiken skall känna vissa känslor. Sebastian tycker att om det är mycket som händer, exempelvis en olycka, så är det lättare att göra en film om det än försöka förklara med text.

Samtliga ur årskurs nio visade även på grundläggande kunskaper som skulle kunna kopplas till filmproduktion likt olika vinklar samt tog själva upp manusskrivande som en del i arbetsprocessen att ta hänsyn till. På frågan om hur de lärt sig detta fanns det två olika svar. Sebastian, Linn och Hanna förklarade att de haft mindre filmprojekt under högstadietiden, exempelvis inom språk och bild, där de gått igenom begrepp likt *grod- och fågelperspektiv, helbild, närbild* och manusskrivande. Eleverna hade sedan enskilt eller i grupp fått producera kortfilmer utifrån olika teman lärarna satt upp. Exempelvis rörde det sig om olika känslor som skulle iscensättas samt vloggar på olika språk. Eleverna som fått göra dessa övningar påpekade självmant att de skulle vilja ha fler liknande projekt då det hade varit väldigt roligt och lärorikt.

Hugo och Moa nämnde inte tidigare filmarbeten som någon form av kunskapskälla utan hade svårt att säga hur de lärt sig några av förutsättningarna för enklare filmproduktion. Hugo menade på att det är något han alltid kunnat, att han aldrig funderat på när han lärt sig specifika saker. Moa förklarade att hon lärt sig genom att testa sig fram, klicka runt på olika kameror och inspelningsapplikationer i telefonen. Om det är något hon inte förstår eller kan går hon in på Youtube och tittar på instruktionsvideos för att lära sig.

Inställningen att deras filmskapande inte är begränsat till deras befintliga

kunskaper är genomgående i intervjuerna. Om det är något de inte kan men vill göra så tar de reda på hur, antingen via instruktionsvideos på nätet eller genom att fråga varandra. Att kommunicera via film ses inte som en avvikelse utan som en social självklarhet.

4.3 Möjliga användningsområden för film inom högstadiet enligt eleverna

Oavsett om eleverna haft tidigare erfarenheter av filmberättande inom skolan eller ej ville de unisont använda mer filmskapande under skolgången. Elias tycker att en fördel hade varit att det alltid går att backa tillbaka och se om bitar man inte förstått. Om eleverna exempelvis fick filma på lektionerna kan de använda det när de pluggar hemma men även för att visa kompisar som kanske inte var där. Linn tror att möjligheten att ibland få arbeta på annorlunda och mer praktiska sätt hade bidragit till att hon lärt sig mer.

Hugo och Moa hade gärna använt film inom matten. Både att läraren skulle kunna filma hur olika formler skall användas men även att eleverna fick göra små instruktionsvideos till varandra. Då lär de sig själva när de skall förklara och de som tittar förstår hur de skall göra. Hugo tror att film kan hjälpa elever som har svårt att skriva genom att de får visa sina kunskaper på ett annat sätt.

Linn och Hanna tycker att film skall kunna användas inom bild för att visa på konstnärlighet. Det är inte alla som är bra på att rita och då kan de använda en kamera för att praktiskt förmedla sin kreativitet. Hanna beskriver film som ett sätt att visa att man kan tänka utanför ”boxen” när det kommer till att skapa saker.

Inom samhällskunskapen skulle eleverna kunna använda film för att berätta om hur det var förr tycker Elias. Det skulle vara roligare för klassen att titta på istället för en powerpoint där det bara brukar vara bilder och stödord. Sebastian hade velat spela in när de uppträder inom musiken. Då kan läraren backa tillbaka och visa för eleverna vad som var bra eller vad de gjorde fel. Ibland kan det vara svårt att ta in allt på en gång och då skulle det hjälpa att se det flera gånger.

Alla ungdomarna tar även upp att redovisningar via film hade hjälpt mot nervositeten och det jobbiga i att stå framför klassen och prata. Moa tycker att hon lättare kan visa sina kunskaper om hon sitter själv och spelar in sig när hon förklarar. Framför klassen är det lätt att glömma vad man tänkt säga och blir det fel kommer man av sig. Elias pratar om att när man spelar in kan man ta om ifall det inte blir bra, något som annars kan kännas jobbigt vid redovisningar. Om Linn fick berätta något med film istället tror hon att det skulle vara

enklare att ta kontakt med alla som tittar istället för när man står inför klassen och kanske vill titta ner i golvet.

Moa tar upp att grupparbeten i skolan kan vara jobbiga då det är svårt att visa vad varje person lärt sig. Med film skulle läraren enklare kunna se vem som gjort vad och det kan vara lättare att känna sig delaktig i arbetet. Flera tar upp att filmskapande hade varit bra för de olika klassernas samarbete och gemenskap. På frågan om hur de tror det hade gått är alla övertygade om att de hade klarat det bra. Elias sammanfattar det som att hans klass hade fixat att redovisa via film, men inte läraren.

4.4 Elevernas perspektiv på skolans inställning till film som uttrycksform

På frågan om vad de tror att skolan och lärarna skulle tycka om att utveckla den rörliga bildens roll i utbildningen är de optimistiska. Sebastian, Linn och Hanna som alla har haft filmprojekt tidigare menar att det till viss del redan används men väldigt sällan. Möjligen ett projekt om året men detta borde gå att öka. De upplever att både eleverna och lärarna har tyckt det varit roligt och vill göra det oftare.

Samtliga av studiens ungdomar tror att de flesta lärarna hade varit öppna för att eleverna fick jobba mer med film. Som Sebastian nämnde tidigare kan det eleverna skapar tittas igenom flera gånger vilket gör att lärarna tydligare kan bedöma deras kunskaper. Just bedömningsfrågan tar även Hugo, Moa, Linn och Hanna upp. Film innebär en möjlighet för enskilda elever att redogöra för sina kunskaper på ett sätt som lärarna annars kan ha svårt att se. Sebastian tror att om eleverna fick spela in genomgångar och göra instruktionsfilmer till varandra så kan de se om dem istället för att läraren skall behöva upprepa allt flera gånger. Filmer där klassen visar varandra hur de skall göra saker kan vara lättare att ta efter än när läraren förklarar ibland enligt Moa.

Att det finns en skillnad mellan elevernas och lärarnas tekniska kunskaper håller deltagarna med om. Ingen tvivlar på att deras klass skulle kunna berätta saker via film men tror att vissa lärare skulle tycka det var svårt och jobbigt. Att film skulle innebära mer tid och arbete när de enklare kan redovisa muntligt eller via text. Majoriteten av ungdomarna påpekar således att film kanske inte bör användas för mycket, men definitivt mer än nu.

4.5 Sammanfattning av intervjuerna

Att kommunikation och kreativt berättande via film är en naturlig del i högstadiееlevens vardag framgår tydligt i samtalen med studiens ungdomar. Alla har någon typ av relation till mediet som med hjälp av digitala plattformar och applikationer ständigt konsumeras och produceras. Ungdomarna uppvisar en betydande insikt i den rörliga bildens möjligheter samt begränsningar och baserat på sin befintliga mediekunnighet ser de situationer där film som uttrycksätt är ett möjligt alternativ.

Att den här typen av uttrycksform även skulle kunna underlätta för och hjälpa elever med diverse problem likt nervositet och läs- och skrivsvårigheter visar på ett osjälvviskt perspektiv och ett viktigt tankesätt. Som jag nämner i uppsatsens inledning är delaktigheten i sociala nätverk och medier en självklarhet för unga idag. Att se dessa som möjligheter för andra att bli mer delaktiga vittnar om vilken naturlig del digital teknik har i ungdomarnas liv. Detta är intressanta och relevanta ämnen jag har valt att ta med mig in i uppsatsens diskussionsdel.

5. Diskussion

5.1 Ungdomarnas erfarenheter av modern tekniks utrymme inom skolan kontra Skolverkets kunskapsmål

I beskrivningen av i vilka sammanhang eleverna stött på film under sin skolgång är det enbart hälften av de sex deltagarna som har någon erfarenhet av filmprojekt ledda av skolan. I deras fall har film främst använts i samband med en kreativ workshop eller i lärande syfte om exempelvis bildutsnitt. Situationer som ägt rum omkring två till tre gånger under deras högstadietid då samtliga berörda elever går i årskurs nio. Vid dessa tillfällen har själva produktionen varit det centrala istället för att rörlig bild användes som komplement i den mer traditionella undervisningen.

Av detta kan slutsatsen dras att film fortfarande ses som en låg modalitet, dvs. mindre relevant, i enlighet med forskningsprojektet *Ungas Multimodala Gestaltning*.⁴³ Eleverna tar upp att en del av skolans lärare nog skulle vara öppna för att ta in mer film i undervisningen, i alla fall ibland så det inte blir för jobbigt. Tveksamheten kring vilket

⁴³ Hernwall, Patrik, Helena Bergström, Ana Graviz, et al. *Ungas Multimodala Gestaltning - Hur Digitala Medier Används För Uttryck Och Reflektion*. s. 20

utrymme och vilken roll elevernas filmskapande får ges behöver besvaras av skolan. Likt samma forskningsprojekt beskriver anser jag att en uppmuntran och bekräftelse behövs från lärare inför elevernas tekniska kreativitet och kunnande.⁴⁴ Först när skolan inte längre behandlar film som ett avvikande inslag utan ger validitet till uttrycksformen kan dess fulla potential börja utforskas av både lärare och elever.

I forlandet av ungdomars individuella mediekunnighet uppmärksammar Oxstrands avhandling, *Från media literacy till mediekunnighet*, två sidor att ha i åtanke.⁴⁵ Det sociala perspektivet belyser individens kommunikativa förmåga via medier vilket är det huvudsakliga användningsområdet hos eleverna. På frågan om hur de använder film i sin vardag är det just som en kommunikationsform mellan varandra eller till omvärlden de tar upp. Den sociala mediekunnigheten är således ett perspektiv eleverna till stor del utvecklar själva utanför skolans ramar. Sättet ungdomarna uttrycker sig på formas och influeras av många olika komponenter, likt trender och rådande populärkultur, vilket de applikationer de använder, likt snapchat, utformas efter.

Elevernas sociala mediekunnighet är en ständigt pågående process de bär med sig och som skolan har lågt inflytande över. Istället bör den i enlighet med skolverket ”...ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel” (Skolverket 2011)⁴⁶. Inställningen att ungdomarna kommer med kunskaper hämtade utanför skolan, som kan vävas in i deras utbildning, ger bekräftelse till deras sociala mediekunnighet. I samtliga intervjuer beskriver eleverna flera kreativa användningsområden för filmskapande under skolgången där deras befintliga mediekunnighet är utgångspunkt.

Ett annat mål i skolverkets läroplan är att eleverna skall kunna ”...använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande” (Skolverket 2011).⁴⁷ Detta menar jag går att koppla till Oxstrands beskrivning av den andra vinkeln av ungas mediekunnighet, det personliga perspektivet.⁴⁸ Här behandlas individens kritiska förståelse och brukande av medier, där skolan bör ha en mer framträdande roll i forlandet av ungas deltagande i vårt mediala samhälle.

Ungdomarna i min studie uttrycker alla en önskan om att lära sig mer om filmskapande, något skolan skulle kunna ta bättre tillvara på. Likt Mantel och Kervin

⁴⁴ Hernwall, Patrik, Helena Bergström, Ana Graviz, et al. *Ungas Multimodala Gestaltning - Hur Digitala Medier Används För Uttryck Och Reflektion*, s. 19

⁴⁵ Oxstrand, Barbro, *Från media literacy till mediekunnighet*. s. 21

⁴⁶ Statens skolverk. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. (Hämtad 2017-10-31)

⁴⁷ Ibid, (Hämtad 2017-10-31)

⁴⁸ Oxstrand, Barbro, *Från media literacy till mediekunnighet*. s. 21

konstaterar efter sin studie på australienska skolor bidrar en förståelse för olika medier och dess relationer till att ungdomar kan ge ett eget narrativ till sin tillvaro.⁴⁹

5.2 Följden av att ha fötts in i en digital värld

Enligt Palfrey och Gasser hör personer födda efter 1980 till generationen av ”digital natives”, dvs. att en digital värld är det enda de känner till.⁵⁰ Ungdomarna jag har intervjuat är födda runt 2002 och teknikens självklara del i deras liv har varit tydlig i våra samtal. Ingen av deltagarna har exempelvis reagerat nämnvärt eller varit oförstående inför frågor om hur de använder film som uttryckssätt. Deras beskrivningar av möjliga användningsområden för film inom skolan visar på ett kreativt och lösningsorienterat tänkande där deras befintliga mediekunnande erbjuder dem att se möjligheter. Den naturliga roll mediet har i elevernas vardag upplever jag speglas i deras positiva inställning till att ge film större plats även inom skolan.

Ungdomarnas mediekunskaper idag är ett direkt svar på hur vi har byggt upp det digitala samhället. Som Lindstrand beskriver är mediekunnande i grunden en fråga om demokratisk potential, något som är förutsättande för att ta del av omvärlden.⁵¹ Samtliga av eleverna i min studie använder sig av sociala medier och applikationer likt Snapchat, där kommunikation främst sker via filmer, som ett självklart inslag i deras liv. IIS siffror på att 95 procent av landets unga i åldern 12–15 år använder funktioner likt dessa som kommunikationsform, där 77 procent publicerar eget innehåll, är således inte förvånande.⁵² Medier likt film är vår tids grottmålningar där människans strävan efter att uttrycka sig och nå ut till andra är det som driver henne att hitta nya kreativa uttryckssätt.⁵³ Istället för att betrakta elevernas medieanvändning som ett hot mot traditionella uttrycksformer likt penna och papper bidrar deras kunskaper istället till ständigt utvecklande kommunikationsformer.⁵⁴

Att samtliga av ungdomarna jag har träffat självmant pratar om film som ett hjälpmedel för elever med olika svårigheter visar på ett större perspektiv högstadiel elever kanske inte alltid tillskrivs. Något som står i stark kontrast till beskrivningen i Olssons (2017)

⁴⁹ Mantei, Jessica, and Lisa Kervin, *The Reading Teacher* s. 485

⁵⁰ Palfrey, John & Gasser, Urs, *Born digital* s. 1

⁵¹ Lindstrand, Fredrik, *Att göra skillnad*. s. 253

⁵² Alexanderson, Kristina & Davidsson, Pamela, *Eleverna och internet 2015*, Version 1.0, iis.se, (Stockholm), 2015

⁵³ Palfrey, John & Gasser, Urs, *Born digital* s. 124

⁵⁴ *Ibid*, s. 126

bok kring uppfattningen om ungas narcissism och självupptagenhet.⁵⁵ Att eleverna ser sina uttrycksmöjligheter via film som en väg till gemenskap är ett tydligt exempel på hur digitala medier är en naturlig del av deras liv. Likt Palfrey och Gasser menar bör äldre generationer uppmärksamma detta och se ungas mediekunnande som ett steg mot ett aktivt deltagande medialt samhälle istället för den fördomsfulla uppfattningen kring ungas narcissism.⁵⁶

Eleverna jag har pratat med beskriver själva just den sociala biten som främsta anledning till varför de använder applikationer likt Snapchat. I IIS undersökning från 2015 föreslår de att den ständiga ökningen av ungas användande av sociala nätverk bidrar till att de känner sig mer delaktiga i samhället.⁵⁷ Ungdomarnas plats och delaktighet i vårt mediala samhälle är något de börjar forma från spädbarnsåldern när en Ipad sticks ner i barnvagnen för första gången. Det är på tiden att detta ses som en digital gemenskap skolan borde vilja vara med i.

5.3 Förslag till vidare forskning

Vid eventuellt fortsatta studier hade det varit intressant att genomföra praktiska övningar och workshops tillsammans med lärare och elever. Då skulle olika användningsområden för film som uttrycksätt kunna undersökas för att tydligare se vilka befintliga förutsättningar som finns. Utifrån dessa kan senare mer konkreta och genomförbara idéer kring hur film kan användas inom högstadiet arbetas fram. Vidare skulle en större intervjustudie med elever ifrån flera av landets högstadieskolor varit ett alternativ för att få fram ett mer omfattande resultat. Eventuella skillnader i hur ungdomarna uttrycker sig via film, hur deras kunskapsnivåer ser ut samt inställningen till mediets roll inom skolan hade alla varit intressanta faktorer vid fortsatt forskning.

⁵⁵ Olsson, Tobias, *Sociala medier: vetenskapliga perspektiv*, s. 46

⁵⁶ Palfrey, John & Gasser, Urs, *Born digital* s. 129

⁵⁷ Alexanderson, Kristina & Davidsson, Pamela, *Eleverna och internet 2015*, Version 1.0, iis.se, (Stockholm), 2015

6. Avslutning

En önskan med den här uppsatsen har varit att lyfta fram och ge en röst åt högstadieelevernas sida av deras teknikanvändande. Under de år jag har varit ute och jobbat med filmskapande tillsammans med ungdomar har deras mediekunnande och naturliga förhållning till teknikens roll i deras liv alltid intresserat mig. Efter att ha vuxit upp med en mobil i handen, där sociala medier är deras tids fotoalbum, är det lätt att anta att unga skulle ha en okritisk och likgiltig inställning till deras produktion samt konsumtion av digitalt innehåll. Ifrån tidigare filmprojekt och inte minst efter de intervjuer jag genomfört under arbetet med den här uppsatsen anser jag att detta är en oförtjänt fördom. De elever jag har träffat pratar med både insikt och kunskap om hur de använder film som en kreativ uttrycksform och de aktiva val som görs kring vad de väljer att visa.

Att modern teknik och dess funktioner är en färskvara som ständigt utvecklas under stor influens av dess användare är tydligt. Trots att ålderskillnaden mellan mig och personerna jag intervjuat inte är speciellt stor, omkring 8 år, ser vår relation till exempelvis digitala medier olika ut. Vårt användarmönster och hur vi kommunicerar skiljer sig åt, något det naturligt gör i det ”verkliga livet” mellan olika generationer, men även när det kommer till hur vi interagerar digitalt. Att högstadieelever kan ha svårt att tro på sina mediekunskapers plats inom skolan, där en ännu tydligare åtskillnad råder mellan ungdomarna och lärare, är således inte överraskande. Jag upplever att en trygghet i sina uttrycksmöjligheter via film finns men det krävs en bekräftelse från skolsystemet att detta är något värdefullt.

Arbetet med den här uppsatsen har varit stundtals kämpigt men samtidigt väldigt givande. Möjligheten att få sitta ner med olika ungdomar för att lyssna på deras tankar och erfarenheter har varit en ynnest och helt avgörande för vilken riktning mitt arbete tagit. Högstadietiden är tre år som på många sätt formar elevernas framtida liv och följaktligen vilka typer av generationer som skall bygga samhället. I slutet av detta projektet sätter jag punkt med känslan av att film som uttrycksform kommer vara en grundpelare i en framtida digital gemenskap våra högstadieelever redan ser.

7. Referenslista

7.1 Elektroniska källor

Carlson, Eric Josef. "Teaching Elizabeth Tudor with movies: Film, Historical thinking, and the Classroom." *Sixteenth Century Journal*, vol. 38. no. 2 (2007): 419-428.

<http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=8&sid=42d3dc2f-908d-4415-88d8-383dd481b733%40sessionmgr103&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=26264973&db=f3h>

Champion, Dean J. "LEARNING FROM THE STARS: Do Motion Pictures in the Classroom Make a Difference in Student Performance?" *Journal of Popular Film & Television*, vol. 15. no. 1 (1987): 43-50.

<http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=30&sid=42d3dc2f-908d-4415-88d8-383dd481b733%40sessionmgr103&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=30082242&db=f3h>

Hernwall, Patrik, Statens Skolverk, *Vad har bilder med läs- och skrivutveckling att göra?* 2016-02-03. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/amnen-omraden/spraklig-kompetens/tema-las-och-skrivinlarning/vad-har-bilder-med-las-och-skrivutveckling-att-gora-1.157523#>

Hernwall, Patrik, Helena Bergström, Ana Graviz, et al. *'Ungas Multimodala Gestaltning - Hur Digitala Medier Används För Uttryck Och Reflektion'*, 2012.

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-82272>

Mantei, Jessica, and Lisa Kervin. 'Using Short Films in the Classroom as a Stimulus for Digital Text Creation', *The Reading Teacher*, vol. 70, no. 4, (2017): 485-489. doi:

[10.1002/trtr.1526](https://doi.org/10.1002/trtr.1526)

Sobers, Shawn. "Consequences and Coincidences: A Case Study of Experimental Play in Media Literacy." *Journal of Media Practice*, vol. 9. no 1 (2008): 53-66. doi:

[10.1386/jmpr.9.1.53_1](https://doi.org/10.1386/jmpr.9.1.53_1)

Stoddard, Jeremy D. "Film as a 'Thoughtful' Medium for Teaching History." *Learning, Media & Technology*, vol. 37. no. 3. (sept. 2012): 271-288. doi:

[10.1080/17439884.2011.572976](https://doi.org/10.1080/17439884.2011.572976)

God forskningssed [Elektronisk resurs], Reviderad utgåva, Vetenskapsrådet, Stockholm, 2017

<https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssed/>

7.2 Tryckta källor

Alexanderson, Kristina och Davidsson, Pamela, *Eleverna och internet 2015*, Version 1.0, iis.se, (Stockholm), 2015

Elias; högstadielev åk. 7. Intervju 2017-10-06.

Hanna; högstadielev åk. 9. Intervju 2017-10-06.

Hugo; Högstadielev åk. 9. Intervju 2017-10-06.

Häger, Björn, *Intervjuteknik*, 2., [omarb. och uppdaterade] uppl., Liber, Stockholm, 2007

Lindstrand, Fredrik, *Att göra skillnad: representation, identitet och lärande i ungdomars arbete och berättande med film*, HLS förlag, Diss. Stockholm: Stockholms universitet, 2006

Linn; högstadielev åk. 9. Intervju 2017-10-06.

Moa; högstadielev åk. 9. Intervju 2017-10-06.

Oxstrand, Barbro, *Från media literacy till mediekunnighet: lärares uppfattning och förståelse av begreppen mediekunnighet och IKT i skolan och deras syn på medieundervisning*, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet, Licentiatavhandling Göteborg: Göteborgs universitet, 2013

Palfrey, John och Gasser, Urs, *Born digital: understanding the first generation of digital natives*, Basic Books, New York, 2008

Rennstam, Jens och Wästerfors, David, *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015

Schough, Fredrik (2017) Selfiekulturen i sociala medier. I T. Olsson (red.) *Sociala medier: vetenskapliga perspektiv*. Gleerhus, Malmö, Lund, 2017

Sebastian; högstadielev åk. 9. Intervju 2017-10-06.

Thomsson, Heléne, *Reflexiva intervjuer*, 2., [rev. och uppdaterade] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010

Trost, Jan, *Kvalitativa intervjuer*, 4., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010

Trost, Jan och Hultåker, Oscar, *Enkätboken*, 5., [moderniserade och rev.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2016

7.3 Webbssidor

CODEX: Regler och riktlinjer för forskning. *Forskning som involverar barn*, 2017-08-07.

<http://www.codex.vr.se/manniska1.shtml>

Svenska Filminstitutet. Film pedagogik. <http://www.filminstitutet.se/sv/fa-kunskap-om-film/film-i-skolan/>

Nordiskt Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning.

Mediebarometern 2016. <http://nordicom.gu.se/sv/statistik-fakta/mediebarometern-2016>

Statens skolverk. Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

https://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan#anchor_2